

Trebuie să reparăm finanțele publice*

Raportul Consiliului Fiscal privind anul 2025 are o introducere ce pornește de la excepționalitatea situației interne și a celei internaționale. Anul trecut a fost demarată o corecție bugetară de amploare. În mai 2026, guvernul Bolojan a căzut ca urmare a unei mișcări de cenzură, care a declanșat o criză politică prelungită. Situația politică internă complică procesul de consolidare bugetară, într-un context internațional ce este tot mai nefavorabil.

De ani buni, România trăia mult peste posibilități din cauza unor politici bugetare greșite și era numai o chestiune de timp confruntarea cu o realitate foarte dură: iminența unei corecții bugetare de amploare. Este de amintit că înainte de anul pandemiei (2020), România era singura țară din UE aflată în procedura de deficit excesiv. În acel an, deficitul bugetar a trecut de 9% din PIB, este drept și ca urmare a închiderii parțiale a economiei. Economia noastră evidențiază și un sindrom acut al deficitelor gemene – deficit bugetar mare și deficit de cont curent mare, a cărui finanțare se face în proporție de peste 55% prin împrumuturi. Această situație a condus datoria publică la peste 60% din PIB în 2026, față de 35% din PIB în 2019, din care circa jumătate este externă.

Agențiile Fitch și Moody's au menținut *ratingul* suveran al României, dată fiind corecția remarcabilă a deficitului bugetar realizată în ultimii doi ani. Deficitul bugetar, ajuns în 2024 la 9,3% din PIB, a scăzut la 7,9% din PIB (varianta ESA) în 2025 și este prevăzut să fie în jur de 6% din PIB în 2026. Execuția bugetară pe primele șapte luni, cu un deficit de 2,34% din PIB, mai mic cu circa 1,7 pp din PIB față de perioada corespondentă din 2025, arată că ajustarea bugetară continuă în mod ferm. Diminuarea deficitului bugetar s-a realizat prin înghețare de salarii și pensii (reducerea lor ca pondere în PIB) și creșterea unor taxe și impozite (TVA și accize în principal). Această combinație de măsuri a fost inevitabilă deoarece alte modalități de ajustare rapidă evocate în dezbaterile publice (tăiere drastică de cheltuieli sau creșterea masivă și rapidă a veniturilor fiscale) nu erau realiste. Este ceea ce a argumentat și Consiliul Fiscal în analizele sale. Ambele agenții de *rating* au menționat însă instabilitatea/fragilitatea politică ca un factor ce periclitează *ratingul* României, fiindcă ele judecă și perspectiva procesului de consolidare bugetară.

Corecția bugetară are un cost economic și social, ce nu poate fi evitat. Într-o lume tot mai necruțătoare, nu există cadouri, iar ajutoarele au și ele un preț ce poate deveni copleșitor. O ajustare bugetară de peste 3 pp din PIB în intervalul 2025-2026 nu putea avea loc fără ca cineva să suporte efectele măsurilor; este vorba despre puterea de cumpărare a cetățenilor

* Acest text reprezintă secțiunea de *Introducere* a Raportului Consiliului Fiscal privind anul 2025.

și impactul asupra mediului de afaceri. Este de menționat că în 2024 a fost consemnată o creștere economică de numai 0,9% din PIB, în pofida unui efort investițional al statului de aproape 7% din PIB (cheltuieli de capital și fonduri europene). În 2025, creșterea economică a fost de numai 0,7% din PIB, ceea ce nu este surprinzător, dată fiind dimensiunea corecției bugetare.

În 2026, chiar dacă nu toate sumele din PNRR sunt absorbite (este și situația legii salarizării unitare), fondurile europene vor contribui masiv la sprijinirea economiei, în condițiile în care impactul corecției bugetare este sever; în acest an, este posibil să avem o recesiune ușoară.

Destrămarea coaliției de guvernare, în 5 mai a.c., a învolburat apele politice și a ridicat semne de întrebare privind capacitatea instituțională de a continua procesul de consolidare bugetară, reforme necesare – între care și reforma salarizării unitare.

Instabilitate politică se întâlnește și în alte țări din UE, dar numai România are o problemă atât de gravă cu dezechilibrul intern și cel extern, cu un nivel foarte jos al veniturilor fiscale (inclusiv contribuții) și, nu în cele din urmă, cu o lipsă de credibilitate a politicii economice. România, nefiind în Zona Euro, se confruntă și cu riscul valutar. Șansa mare a României, totuși, este că face parte din UE și beneficiază de fonduri europene considerabile și de sprijin, dacă se ajunge la mare ananghie (cum s-a întâmplat după criza financiară globală). Dar acest sprijin este strict condiționat.

Legea salarizării unitare a tensionat dialogul politic și a consemnat un impas, să sperăm că de moment. Pierderea de 770 milioane euro este un cost pentru buget, dar nu poate cauza în sine un derapaj. România are nevoie stringentă de reforma salarizării unitare, deoarece aceasta ar corecta inechități și ar asigura predictibilitate în evoluția salariilor în sectorul bugetar, care să nu mai cunoască salturi ce primejdiesc finanțele publice. Regretabil este că discutarea acestei legi nu s-a făcut la timp. Este bine ca în lunile ce vin să se încerce realizarea unui consens privind această reformă, astfel ca proiectul de buget pe 2027 să o includă, dar având în vedere constrângerile ce decurg din continuarea consolidării bugetare. Reforma salarizării unitare nu trebuie să fie abandonată; ea ajută *ratingul* suveran, credibilitatea politicii economice.

Pentru 2027, cheltuielile publice prognozate cu salarii și pensii nu trebuie să depășească ca ritm de creștere dinamica PIB-ului nominal, iar o indexare trebuie să fie prudentă. În 2027, este posibil să avem o creștere economică în jur de 2% din PIB și o inflație care să meargă sub 4% la finele anului, dacă nu vor surveni alte șocuri puternice.

Rectificarea bugetară și construcția bugetului pentru 2027 reclamă formarea unui guvern cu puteri depline. Situația internă și cea internațională cer un asemenea guvern.

În 2027, trebuie să fie continuată consolidarea bugetară, să încercăm să ajungem cu deficitul în jur de 5,5% din PIB. Nu va fi simplu, dar este posibil, mai ales dacă vom avea o colectare mult mai bună a veniturilor fiscale. În România, un regim fiscal inadecvat, o legislație

permisivă, grupuri de interese ce vor prezervarea unor privilegii au favorizat o cultură a impunității, fraudarea bugetului public, respingerea unor reforme. A existat și o neglijare sistematică a necesității de a avea venituri fiscale mai mari; în România, nivelul acestor venituri (inclusiv contribuții) este de circa 29% din PIB, în timp ce media în UE este de peste 40% din PIB.

Dezvoltarea capacității de apărare în Europa, inclusiv în România, va pune presiune sporită pe bugetele publice. Există și consecințe devastatoare ale schimbărilor climatice, ce erodează stocuri naționale de avuție și modifică fluxuri economice, alocări de resurse. Geopolitica și geoeconomia domină relațiile internaționale. Cursa tehnologică prin AI (inteligența artificială) creează o foamă de energie și resurse, ce va înăspri condițiile financiare pe plan internațional; se va manifesta un efect de evicțiune (*crowding out*) pe plan global. Există și o tendință de dereglementare a industriei financiare, care, împreună cu dinamica AI, poate amplifica riscuri sistemice. Și piețele financiare interne vor fi afectate de aceste evoluții, ceea ce va complica procesul de consolidare bugetară, ajungerea la un deficit de 3% din PIB în perspectiva anului 2030.

România trebuie să ajungă la un surplus bugetar primar care să permită stabilizarea datoriei publice. Fără deficite mici, ușor finanțabile, nu se poate discuta în mod serios despre aderarea la Zona Euro.

Contextul internațional tot mai nefavorabil, războiul dintre Rusia și Ucraina, cel din Orientul Mijlociu, atacurile hibride (inclusiv asupra României), conflicte comerciale și erodarea regulilor în sistemul de relații interstatale trebuie să responsabilizeze mai mult, să pună guvernanta publică în regim de management de criză permanent.

Trebuie să valorificăm rezervele de eficiență ce există în sectorul public, să folosim cât mai bine banii europeni (PNRR se termină în acest an), să fructificăm din plin programul SAFE, să existe eficacitate în combaterea evaziunii și optimizărilor fiscale, a corupției, să facem reforme necesare în sectorul public. Să ne valorificăm în mod inteligent resursele de energie și materii prime. Dacă vom avansa în aceste domenii, vom înlesni reducerea în continuare a deficitului bugetar (și a celui de cont curent), stabilizarea datoriei publice, o economie mai competitivă, o capacitate superioară de a amortiza șocuri adverse.

Repararea bugetului public este ca o bătălie pentru apa grea!

Academician Daniel DĂIANU